

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Захари Емилов Торманов, ЮФ на УНСС, научна специалност „Гражданско и семейно право“, професионално направление 3.6. „Право”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Право на Европейския съюз“, професионално направление 3.6. „Право” в СУ „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Мартин Ангелов Бъбаров

Тема на дисертационния труд: „Свободата на установяване на юридически лица според правото на Европейския съюз“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД-38-660/16.12.2022 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № РД-38-660/16.12.2022 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на журито за защита на посочения по-горе дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”. Бяха ми представени: дисертацията, декларация за

оригиналност, автобиография, автореферат и публикации по темата. След запознаване с представените ми материали давам следното становище:

Информация за дисертанта

Дисертантът е завършил специалност „Право” в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ с отличен успех през 2012 г.

От януари 2014 г. е редовен докторант по научна специалност „Право на Европейския съюз“, професионално направление 3.6. „Право” (зачислен със Заповед РД 20-186/24.01.2014 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“). Отчислен е с право на защита.

Асистент е в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“, като е провеждал семинарни занятия по „Право на Европейския съюз“ и „Международно частно право“. Бил е началник кабинет на председателя на Народното събрание, както и адвокат и правен сътрудник.

Видно е от горната справка, че дисертантът е натрупал опит както в правоприлагането, така и в преподаването на юридически дисциплини. Налице е съвпадение между областта на научните му изследвания и областите, в които води семинарни занятия.

Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 360 страници и включва: съдържание; увод; изложение в три глави; заключение; библиография и списък на цитираните съдебни актове. Направени са 807 бележки под линия. Списъкът на цитираната литература включва 89 източника на кирилица и 135 източника на латиница. Цитиранията на

чужди виждания и тези са направени коректно с посочване на автора, източника и точното им място.

Като обем и в структурно отношение дисертацията отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и възприетото за такъв вид научни разработки.

Обект на изследване в дисертацията е свободата на установяване, като една от свободите на движение в Европейския съюз. Темата е актуална, тъй като установяването на единен пазар в Европейския съюз е процес с важно икономическо и социалнополитическо значение. Анализът на свободата на установяване на юридическите лица от позициите на правото на Европейския съюз, международното частно право и търговското право на страните членки дава цялостна картина на съществуващото положение и прави възможно авторът да даде препоръки и предложения *de lege ferenda* за бъдещото развитие на наднационалното европейско право.

От методологическа гледна точка следва да се отбележи подходът на дисертанта още началото на дисертацията в 12 страници да открие обекта и предмета на изследването, научната цел и поставените в изследването задачи, както и използваните методи на изследване. Използвани са общонаучните методи на анализ и синтез, както и специалните методи за правни изследвания – нормативния, историческия, телеологичния, системния и сравнителноправния.

Оценка на научните и научно-приложни приноси

Въз основа на поставените цели и задачи дисертантът е извършил качествено научно изследване, като до голяма степен е постигнал заложените цели. Научното изследване е правилно проведено от

методологична гледна точка. Следва специално да се подчертае подробното изследване на съдебната практика на СЕС, като са проучени и цитирани над 230 решения.

Систематичното изследване на свободата на установяване на юридическите лица според правото на Европейския съюз и използваната методология са довели до постигане от дисертанта на необходимите за такава разработка научни и научно-приложни резултати с приносен характер. Като примери за такива могат да бъдат посочени следните:

1. Цялостното и систематично изследване на свободата на установяване и отграничаването ѝ от сходни фигури;

2. Изясняване на понятието установяване и елементите на фактическия му състав;

3. Подробен анализ и разграничаване между свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги;

4. Анализът на принципа за недискриминация в първичното и вторичното право на ЕС и значението му за свободата на установяване;

5. Анализът на еднакво приложимите пречки в практиката на СЕС;

6. Анализът на еднакво приложимите пречки в контекста на националните данъчноправни нормативни разрешения;

7. Конкретните предложения за наднационални разпоредби относно приложимото право към дружествата, с оглед хармонизиране на стълкновителните норми по този въпрос.

Оценка на публикациите по дисертацията

В автореферата са посочени следните публикации, които ми бяха предоставени:

1. Статия на тема „Задължението за публикуване на финансова информация от някои видове търговски дружества съгласно правото на Европейския съюз”, публикувана в сборник от IV-та национална конференция на докторантите в областта на правните науки, организирана от Българската академия на науките, публикувана в сборник „Научни трудове на Института за държавата и правото“, том X, 2015 г., ISSN на поредицата: ISSN 1314-6459, 468 - 478;

2. Статия на тема „E pluribus unum? Проблеми пред хармонизацията на дружественото право в Европейския съюз“, публикувана в сборник от V-та национална конференция на докторантите в областта на правните науки, организирана от Българската академия на науките в сборник „Научни трудове на Института за държавата и правото“, том XII, 2015 г., ISSN на поредицата: ISSN 1314-6459, 145 - 152;

3. Статия на тема „Преглед на практиката на Съда на Европейския съюз относно свободата на установяване на юридически лица“, публикувана в списание „Търговско право“ бр. 1/2018 г., ISBN: 086 168 92, 65 - 87;

4. Статия на тема „Принципът на недискриминация и свободата на установяване на юридически лица в правото на Европейския съюз“, сп. „Норма“, бр. 8/2018;

5. Статия на тема „Брекзит и свободата на установяване на юридически лица“ –В: Сборник научни изследвания в памет на доц. д-р Кристиан Таков, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2019, ISBN: 978 954 07 4746 0, 495 – 507;

6. Статия на тема „Проблеми в приложението на чл. 137, ал. 4 и ал. 5 от Търговския закон в контекста на правото на Европейския съюз“, -В:

Liber Amicorum в чест на доц. д-р Юлия Захариева, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2020, ISBN: 978 954 07 5051 4, 435 - 458.

Публикациите са в сборници от научни конференции, както и в две правни списания с редакционни колегии. Те засягат отделни аспекти на научното изследване и са направили достойние на научната общност част от включените в дисертацията въпроси.

Дисертантът има и публикации по проблеми извън обхвата на дисертацията, което показва трайния му интерес към научни изследвания.

Критични бележки и препоръки

Относно дисертацията могат да се направят и някои критични бележки и препоръки.

На някои места в дисертацията има отклонения от заложения фокус на изследването. Например, смятам за ненужно прекалено подробното разглеждане на хармонизацията на националните законодателства по отношение на задълженията за публично оповестяване на информация (с. 86-94).

Струва ми неточно твърдението на с. 51, че *„Ако трябва да разгледаме понятието „дружества“ на плоскостта на вътрешното ни право, то в него ще бъдат включени не само капиталовите и персоналните търговски дружества, регулирани от Търговския закон, но и всички останали юридически лица на гражданското и публичното право с изключение на субектите по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.“*. Твърдението е с оглед тълкуването на свободата на установяване, но включването на *„всички юридически лица ...с изключение на субектите по Закона за юридическите лица с нестопанска цел“* следва добре да се обмисли. Например, смята ли дисертантът, че в този контекст

трябва да се включат и политическите партии, които съгласно чл. 18, ал. 4 от Закона за политическите партии са юридически лица.

Ще си позволя и една техническа бележка – не е необходимо посочване в множество бележки под линия на вече цитирано и подробно описано решение на СЕС.

Заключение и крайна оценка

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ, като съдържа научни и научноприложни резултати, представляващи оригинален принос на кандидата в науката.

Крайната ми оценка за дисертационния труд на Мартин Ангелов Бъбаров на тема: „Свободата на установяване на юридически лица според правото на Европейския съюз“ е **ПОЛОЖИТЕЛНА**. Постигнатите резултати от научното изследване ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури на Мартин Ангелов Бъбаров да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

28.02.2023 г.

подпис:

/доц. д-р Захари Торманов/